

Silvia Modig vas ym.

Kirjallinen kysymys translain uudistuksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomi on saanut lukuisia huomautuksia kansainvälisiltä ihmisoikeustoimijoilta transhenkilöitä koskevasta lainsäädännöstä. Lain laaja kokonaisuudistus tulisi tehdä mitä pikimmiten ja uudistuksen myötä poistaa ihmisoikeuksia loukkaavat ehdot juridisen sukupuolen vahvistamiselle. Lain tulee vastata niitä kansainvälisiä julistuksia ja sopimuksia, jotka Suomi on allekirjoittanut, ja linjoja, joita Suomi kansainvälisessä ihmisoikeuspolitiikassa ajaa.

Ensinnäkin lain nimi olisi syytä muuttaa muotoon "laki sukupuolen vahvistamisesta", sillä lain nykyinen nimike "transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annettu laki" on vanhentunut.

Lisäksi tulisi mahdollistaa juridisen sukupuolen jättäminen määrittelemättä eli tuoda miehen ja naisen rinnalle kolmas avoin vaihtoehto. Hallitus tunnustaa jo sukupuoli-identiteettien moninaisuuden 1.1.2015 voimaan tullessa tasa-arvolaissa (1329/2014), joten sukupuolen vahvistamiseksi ei ole perusteltua edellyttää kaksijakoiseen sukupuolikäsitykseen perustuvaa sukupuoli-identiteettiä.

Henkilön on voitava ilmoittaa tai tehdä hakemus sukupuolensa vahvistamisesta väestötietoihin ilman lääketieteellistä selvitystä. Nykyisen lainsäädännön edellyttämä lääketieteellinen selvitys voi pahimmillaan kestää vuosia. Suomi on kuitenkin vuonna 2014 allekirjoittanut kansainvälisen homo- ja transfobian vastaisen päivän julistuksen (IDHAO Declaration of Intent), jossa Suomi sitoutuu varmistamaan juridisen sukupuolen vahvistamiselle nopeat, avoimet ja sujuvat menettelyt sekä poistamaan kaikki loukkaavat sukupuolen vahvistamisen ehdot.

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisi viime vuonna raportin Sukupuolen oikeudellisen vahvistamisen edellytykset (2015:23). Raportti sisältää luonnoksen uudeksi translaiksi, jota hallitus voi käyttää lakiuudistuksen pohjana. Tämä STM:n työryhmän viime hallituskaudella tekemä selvitystyö mahdollistaa lain uudistuksen nopeallakin aikataululla, vaikka uudistuksen on syytä olla työryhmän pohjaa laajempi, jotta sukupuolen vahvistaminen perustuisi itsemääräämisoikeuteen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus edistää Suomen ihmisoikeusvelvoitteiden toteutumista uudistamalla translakia?

Kirjallinen kysymys KK 265/2016 vp

Helsingissä 9.5.2016

Silvia Modig vas
Susanna Huovinen sd
Saara-Sofia Sirén kok
Hanna Kosonen kesk
Touko Aalto vihr
Stefan Wallin r